

ROČNÍK I.

1925

VOJENSKÉ ZDRAVOTNICKÉ LISTY

*Vědecký orgán československých vojenských lékařů, zvěrolékařů a
lékárníků, vydávaný vojenským zdravotnickým poradním sborem
za podpory ministerstva národní obrany*

Hlavní redaktor: Generál zdrav. v. v. Doc. Dr. Karel Franz.

Odpovědný redaktor: Plk. zdrav. Dr. J. Čištín.

Členové užší redakční rady: Plk. zdrav. Dr. Kl. Zrůnek, škpt. vet. Dr. A. Hlavatý, kpt. lék. Mr. B. Sucharda.

Členové širší redakční rady: Ministerský rada Dr. Vl. Bazika, pplk. zdrav. v zál. univ. prof. Dr. B. Bouček, mjr. zdrav. Dr. D. Čapek, kpt. pom. zdrav. M. Dohnal, gen. zdrav. Dr. L. Fisher, pplk. zdrav. Dr. J. Hachla, univ. prof. Dr. J. Honl, pplk. zdrav. Dr. F. Hromádka, škpt. J. Chrástina, univ. prof. D. G. Kabrhel, pplk. zdrav. Doc. Dr. J. Levit, plk. zdrav. Dr. J. Mandaus, pplk. zdrav. Dr. A. Pazderník, plk. zdrav. Dr. R. Pollák, gen. vet. V. Polívka, npr. zdrav. v zál. Dr. A. Řibříd, plk. zdrav. Dr. R. Sladký, plk. zdrav. Dr. J. Smělý, mjr. vet. Dr. J. Stodola, plk. zdrav. Dr. R. Trenkler, mjr. zdrav. Dr. F. Urban, plk. zdrav. Dr. J. Vinař, plk. lékár. Mr. V. Zadrobílek.

Ire ANNÉE

1925

REVUE SANITAIRE MILITAIRE

*Organe scientifique des médecins, vétérinaires et pharmaciens mili-
taires tchécoslovaques, publié par le Comité Consultatif Sanitaire
avec le concours du Ministère de la Défense Nationale*

VOL. I

1925

ARMY MEDICAL JOURNAL

*A scientific magazine of the czechoslovak military surgeons, veteri-
nary surgeons and pharmacists, edited by the Army Medical Advi-
sory Board supported by the Ministry of National Defense*

Redakce: Praha, Bubeneč MNO - 33. oddělení

Nakladatel: Fr. Borový, generální komisionář MNO v Praze II, Jindřišská ul. 13

Tiskem Polygrafie v Brně

Ú v o d e m

Vojenské zdravotnictví může se rozvíjeti jen na podkladě všeobecně platných zásad zdravotnických, má však ne v jednom směru své zvláštnosti, jichž nelze přehlížeti.

Již za míru vyžaduje vojenský výcvik u různých druhů zbraní přiměřeně upravených zdravotních opatření, individuálních i povšechných. Měrou ještě vyšší je tomu tak ve válce. Je nezbytno, aby vojenští lékaři, veterináři a lékárníci úplně ovládali ve svém oboru působnosti polní zdravotnictví a dovedli je vždy náležitě přizpůsobiti dané a často se měnící situaci. Toho lze dosáhnouti jen předběžnou přípravou a stále pokračujícím vzděláváním již v době klidu.

Světová válka postavila nás před dva nové problémy: válku ve vzduchu a otravnými plyny. Otevírá se tu široké, většinou ještě ladem ležící pole zdravotnické, jež bude třeba obdělávati za součinnosti nejen čistě vojenských, nýbrž i jiných odborných kruhů.

Vše to měl na zřeteli Vojenský zdravotnický poradní sbor, když se usnesl založiti vlastní orgán, jenž by byl věnován výhradně vojenskému zdravotnictví a přispíval k řešení otázek svrchu naznačených. Ministerstvo národní obrany uznalo důležitost takového orgánu a dalo mu pevný materiální podklad.

Vojenské zdravotnické listy budou s počátku vydávány čtvrtletně v sešitech průměrně tříarchových. Vedle původních článků z oboru vojenského lékařství, veterinářství a lékárnictví, k nimž bude vždy připojeno résumé v jazyce francouzském a anglickém, budou přinášeti pojednání o voj. zdrav. zařízeních jiných států, referáty o významnějších sem spadajících pracích z literatur cizích, zprávy o vojensko-lékařských sjezdech, hygienických výstavách a p.

Také o vědecké činnosti sdružení vojenských lékařů budeme podávati pravidelné zprávy.

Je žádoucí, aby i záložní důstojníci všech tří zdravotnických skupin zůstali s námi v užším spojení. Za tím účelem hodláme přinášeti občas krátké informační články o organizaci zdravotnické služby v našem vojsku a uveřejňovati nové důležitější předpisy na ni se vztahující.

Zveme dále k součinnosti všechny kolegy z řad občanských, kteří jeví zájem na odborném řešení určitých otázek vojensko-zdravotnických. Na součinnost tu klademe zvláštní důraz, který se jeví i v tom, že v redakční radě zasedají i odborníci nevojenští.

V Praze v dubnu 1925.

Redakce

Zdatnost a pohotovost branné moci jest nemalou měrou odvislá od toho, na jaké výši stojí vojenské zdravotnictví. Jeho úkolem jest pečovati o to, aby pokroky na tomto poli byly náležitě využity a aby zdravotní péče o vojiny odpovídala požadavkům doby.

Počínaje činností při odvozech, při denních lékařských prohlídkách a při hygienické výchově vojáků až po odborné výkony v nemocnici, všude musí lékař těžiti z nových poznatků vědy, spějící stále kupředu. A zejména je nutno, aby jich bylo dbáno při přípravě naší branné moci k válce. Totéž platí i o veterinářích a lékárnících. Jaký pokrok byl učiněn v posledních letech, jest patrné mimo jiné z toho, že společným úsilím všech zúčastněných činitelů vojenského zdravotnictva, veterinářstva a lékárnictva podařilo se zameziti nebo v zárodku utlumiti různé epidemie, dříve tak obávané. Nyní jest naléhavým úkolem přizpůsobiti zdravotnická opatření novým zbruním útočným i prostředkům obranným, plynům i válce ve vzduchu.

Vítám součinnost všech tří složek ve společném vědeckém orgánu a nepochybuji, že VZL přispějí k řešení odborných otázek, které nám obrana země ukládá.

FR. UDRŽAL,

ministr národní obrany.

VOJENSKÉ ZDRAVOTNICKÉ LISTY

Ročník I.

1925

Číslo 2.

NÁVŠTĚVA PRESIDENTA REPUBLIKY V DIVISNÍ NEMOCNICI 1
V PRAZE, 21. KVĚTNA 1925.

Plk. Dr. J. Mandaus,
velitel divisní nemocnice 1

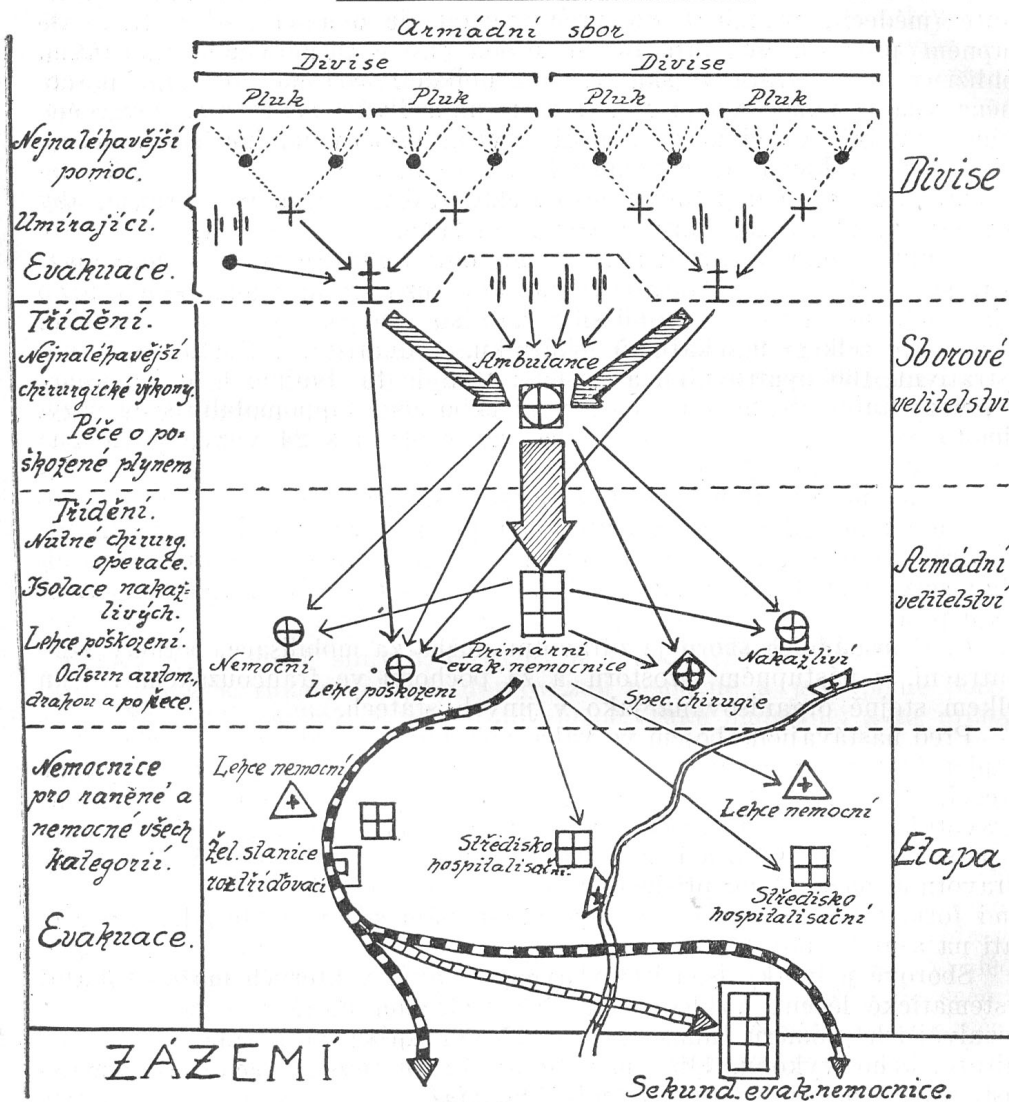
Gen. Dr. L. Fisher,
přednosta 33. odd. MNO.

O této významné události psaly podrobně Vojenské zdravotnické listy v rubrice Různé zprávy na s. 120–122.

Několik ukázek doprovodné obrazové dokumentace k článkům v prvních číslech Vojenských zdravotnických listů.
(Pozn.: kvalita reprodukcí odpovídá stáří použitých archivních materiálů)

Schematické znázornění péče o raněné a nemocné v poli.

(Ch. Spire et P. Lombardy.)

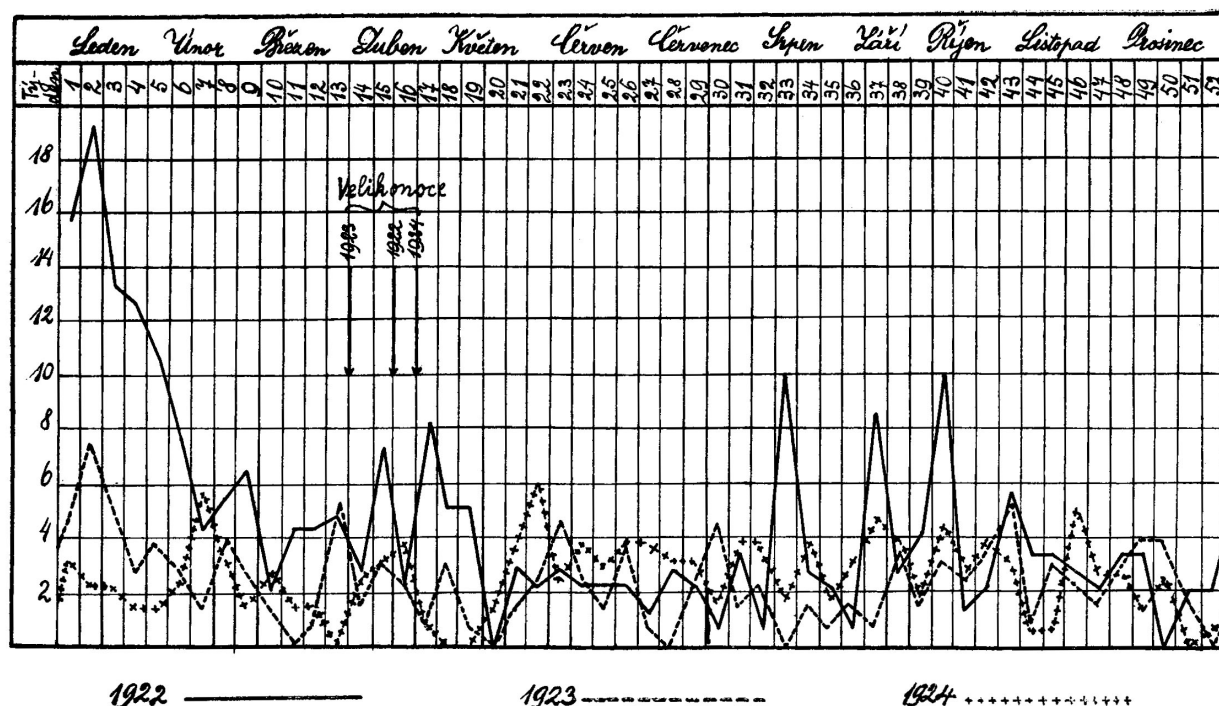

Legenda: • praporeční obvaziště (Posle de secours de Bal.) —
+ plukov. obvaziště (P. de s. de Régiment) — † divisní obvaziště (P. de s. Divisionnaire) — ☒ ambulance sborová — ☒ primární evakuační nemocnice (Hôpital d'évacuation primaire) — ⊕ různé nemocniční útvary — ☒ středisko hospitalizační (Centre hospitalier) — △ ošetrovna (Eclapés) — ⊕ odsun po vodě (Péniche) — ☒ sekundární evakuační nemocnice (H. d'Ev. secondaire).

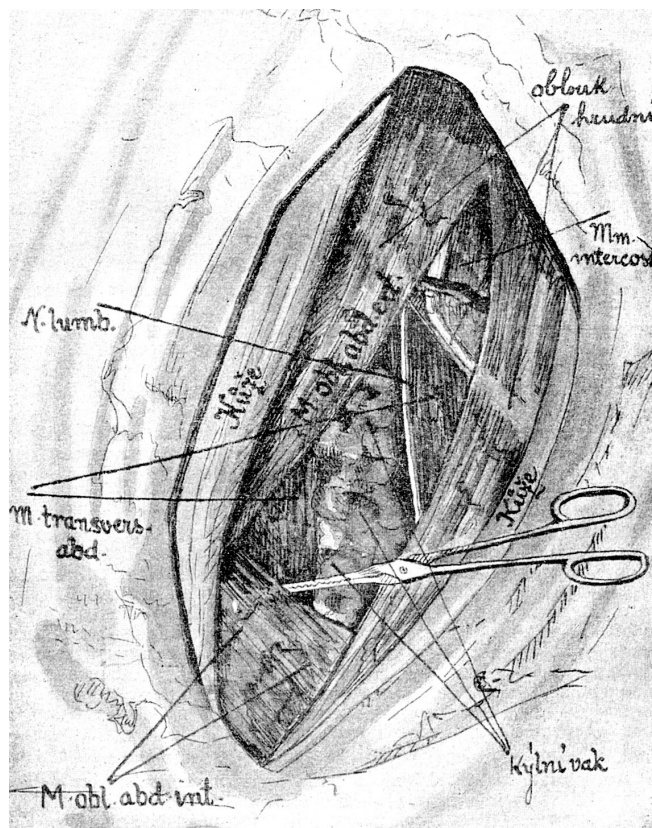
Generál zdrav. v. v. doc. dr. Karel Franz: Náčrtek organizace zdravotnické služby za války ve francouzském vojsku. Voj. zdrav. Listy, 1925, roč. 1, č. 4, s. 192–202.

Pplk. zdrav. Klement Zrůnek: Přibývá či ubývá venerických nemocí? Voj. zdrav. Listy, 1925, roč. 1, č. 1, s. 45–49.

Diagram 2. Měkký vřed.

Kpt. vet. v záloze dr. Jaroslav Schauer: Hernia ventralis hypochondriaca equi. Voj. zdrav. Listy, 1925, roč. 1, č. 1, s. 143–153.

Práce tato vznikla v letech 1915 až 1917 na chirurgické klinice vysoké školy zvěrolékařské ve Vídni.

Ventrální hernie u koně platila tehdy a jest snad dosud prototypem případu „noli me tangere“.

V předválečné době mohla vídeňská klinika chirurgická odmítnout žádosti o odstranění břišních kýl, za války však se stala jakousi sběrnou pro těžké případy velkých vojenských nemocnic pro koně ve Vídni; ventrální hernie se objevovala mezi těmito přírůstky stále častěji (zhoršování odvodního materiálu) a vojenská správa požadovala stále častěji chirurgický zákrok...

Kasuistika.

Klisna 8 let stará, vojenský jezdecký kůň, bez anamnesy. Status praecens: V pravé slabině, v regio hypochondriaca, nádor velikosti dvou pěstí... Operace 22. června 1917. Diastasy svalstva hladké, krásně viditelné, bez jakýchkoliv stop násilného roztržení. (Náčrt situ za operace viz obr.) Po operaci, trvající 35 minut, mírný lokální zánět s teplotou po 4 dny kol 39,4 °C. Po 14 dnech odstraněny stehy a po třech týdnech kůň propuštěn.

Obsah I. ročníku.**Tables des matières en français voir à la page: 1, 67, 129, 169.****English contents will be found on pages: 1, 67, 129, 169.****Původní práce, souborné referáty a zprávy z lékařských sjezdů.**

Úvodem	2
Ministr národní obrany F. Udržal: Věnování	3
F. Ballner a O. Růžek: Výsledky zkoumání chloraminu jakožto desinfekčního prostředku	130
F. Ballner: Jak určujeme nejjednodušším způsobem jakost mléka	153
B. Bouček: Úkoly vojenské zdravotnické služby s hlediska záložního lékaře	172
D. Čapek: Podtlaková komora pro účely zdravotnické	4
K. Čech: Enzootická spinální paralýza u koní na Podkarpatské Rusi	68
K. Čech: Příspěvek k diagnóze snění slezinné	175
K. Franz: Poznámky ke statistice tuberkulózy ve vojsku	8
K. Franz: Třetí mezinárodní sjezd vojenských lékařů a lékárníků v Paříži	110
K. Franz: Náčrtek organizace zdravotnické služby za války ve francouzském vojsku 192	192
G. Gellner: Provenience a propagace epidemického ztrnutí šije v olomoucké posádce 1924/25	72
J. Hachla: O ochranném očkování se zvláštním zřetelem k válečným nákazám	81
F. Hromádka: Včasné rozpoznávání srdečních afekcí ve vojsku a jejich klasifikace 13	13
O. Kabelík: Dva případy úmrtí otravou kyanovodíkem a naučení z nich	21
J. Kašpárek: Místní komplikace chřipkové a onemocnění septická	178
J. Kolář: Pseudotrachom	136
J. Levit: Nová chirurgická instrumentaria československé armády	97
J. Levit: Památce prof. dra O. Kukuly	161
A. Pazderník: Superarbitrážní komise pro důstojníky ve Spojených státech	52
M. Peša: K terapii epidemické meningitidy	138
B. Pollák: Sušený komplement	140
J. Schauer: Hernia ventralis hypochondriaci equi	143
B. Sucharda: Referát o výbušnosti preparátu Hydrargyrum oxycyanatum verum	50
B. Sucharda: Jak kontrolovat jakost mléka ve vojenských zdravotnických ústavech 104	104
A. Tlustý: Intrapalpebrální zkouška malleinová	32
J. Vinar: Některé poznámky o zření hloubkovém	186
K. Zrůnek: Přibývá či ubývá venerických nemocí?	45
K. Zrůnek: XII. mezinárodní konference Červeného kříže a výstava vojenského sanitního materiálu v Ženevě	202

Referáty.

A. Vincent: Le transport des malades et des blessés par avion. Str. 55. — Lebasque: Le charbon bactérien à l'armée française du Levant. 55. — Velu a Bigot: Vaccination du cheval contre le charbon bactérien par intradermovaccination en un temps. 56. — Baills: Rapports du Service de Santé avec la mobilisation industrielle. 116. — Gautier: Les pharmaciens militaires au Maroc. 117. — Augé: Choix et application d'un appareil de transport pour fracture de jambe à grand déplacement. 117. — S. Hubicki: Kształcenie lekarzy wojskowych. 118. — M. Rosnowski: Spółistnienie niedomykalności zastawek tętnicy głównej i dwudzielnej w świetle badań poligraficznych. 118. — W. Missiuro: Laboratorium fizjologiczne na usługach wychowania fizycznego i sportu. 118. — S. Dobrowolski: Własności zdrowotne ścian z betonu żuźlowego. 118. — W. Popławski: Kontrola chemiczna materiału sanitarnego. 119. V. Sachelarie: Étude comparative sur l'immunité conférée par la vaccination anticharbonneuse pratiquée par inoculation dans la peau et par la vaccination pasteurienne classique. 119. — Comb. V. C.: „Jud ging schows“. 120. — M. Sierreveld: A new departure in the processing of canned meat. 120. — Boyé: Notes sur le Service de Santé en guerre de montagne. 154. — Trabaud: La fièvre estivale de trois jours. 155. — Pontoizeau a Dutrey: Contribution à l'étude de la fièvre de trois jours (fièvre de pappataci). 156. — Julien: Essai sur les formes cliniques de la tuberculose du poulmon et de la pleurésie chez l'adulte. 156. — Romary: Une médication préventive de la grippe. 156. — Pasteur: Les dangers de l'électricité à la maison, à l'atelier, dans le laboratoire, dans la rue. 156. — Bruni: Inquinamento del pane con bacilli del tifo, colera e difterite. 157. — Abel: Die Typhussterblichkeit des männlichen und weiblichen Geschlechtes in Preußen vor und nach dem Weltkriege. 157. — H. Kayser: Kriegserfahrungen mit Infektionskrankheiten. 157. — E. Bumke: Zur Frage der Typhusstatistik und Typhusschutzimpfung im Weltkriege. 158. — G. H. Koon: For the veterinary corps medical department U. S. Army. 158. — P. Deus: Kompendium der Kriegschirurgie. 160. — Mahaut: Étude critique des traumatismes du cou-de-pied. 213. — Schickel: Les prévisions dans le Service de Santé en campagne. 213. — Bertein: Les moyens usuels de mesurer correctement l'acuité auditive en pratique régimentaire. 213. — Chavigny: Les services de neuropsychiatrie de hôpitaux militaires. 213. — Potet: Essai sur les principes fondamentaux de l'hygiène mentale, leur application à l'armée. 214. — Rouvillois: Principes généraux du traitement actuel des fractures fermées des membres. 214. — Adler a Rothpletz: Zur Frage der Röntgendurchleuchtung in der Armee. 214. — Adler: Bemerkungen zur eidg. Milit. Versicherung. 215. — Vonte: Rekrutierung und Lungenkrankungen. 215. — Deuzler: Die Bedeutung und die Aufgabe der Sanitätsvereine. 215. — Strauli: Sanitätstaktik und neues Kampffverfahren. 215. — J. Descazeaux: Vaccination antigourmeuse. 216. — St Koeppe: Études expérimentales sur la morve. 216. — P. Descombey: Vaccination du cheval par l'anatoxine tétanique. 216. — Krieger: Ein Beitrag zur Haferverwertung. 217. — Haan: Paralysie du nerf sus-scapulaire. 217. — Wittmann: Die Bestimmung der Lungengrenzen beim Pferde mit freiem Auge. 218. — Schmidt: Zur Pathogenese der Hämoglobinurie (Lumbago) des Pferdes. 218.

Různé zprávy.

Presenční služba lékařů. 56. — Návštěva pana presidenta republiky v divisi nemocniční v Praze (s obrázkem na 65. stránce). 120. — Památka italských vojenských lékařů. 122. — Rozvoj sanitní aviatiky. 219. — Epidemie břišního tyfu u horského prapore 9. 219. — Hromadná otrava solaninem. 219.

Zajímavosti.

Památka francouzských lékařů etc. 57. — Boj plynem v husitských válkách. 122.

Jak je patrné z přehledu publikovaných prací prvního ročníku Vojenských zdravotnických listů, řada témat je aktuální i v současné medicíně.

EKO PRAHA- VINOHRADY

Ph. Mr. EMANUEL KOLÁŘ.

Telefon 31.995.

JOD-VAZOXYD EKO

3^{0/0}, 5^{0/0}, 6^{0/0}, 10^{0/0}.

Indikace: lues, bubo, lymphomata, epididymitis atd., jodový přípravek k zevní terapii.

NEOSANTAL EKO.

(Caps. ol. sant. cum methyl. coer. et ol. eucalypt. oxyd.) krabička a 25 perli Kč 17.—, neb a 50 perli Kč 30.—. Antigonorrhoeum — auti-cysticum, antisepticum tractus urogenitalis.

PROTTOL EKO in tuba.

Prophylaxe před sex. inf. pro muže Kč 3, Kč 7.

PROPHYLACTOL EKO

Suppositoria vaginalia. Adstringens, Antisepticum, Anticoncipiens.

Orig. krab. a 10 čípků Kč 7-40.

ÚSTNÍ VODA EKO

velká Kč 15-50, malá Kč 8.—.

ZUBNÍ PASTA EKODENT

velká tuba Kč 5.—, malá Kč 3-50.

ZUBOLÉKAŘSKÉ AMALGAMY:

Platinový amalgam EKO. Zlatý amalgam EKO. Stříbrný amalgam EKO. Měděný amalgam EKO.

DR. INŽ. ROBERT HEISLER

lučební továrna

v Chrastě u Chrudimě

Isonaurin Dr. Heisler

Naprosto neškodný prostředek k uklidnění nervů. Ve větších dávkách přivozuje přirozený spánek bez vedlejších účinků.

Cinchophan Dr. Heisler

Nejlepší preparát při dně a rheumatismu.

Laxativum vegetabile

comproidy Dr. Heisler

Vše doporučené při zácpě.

Magnesium peroxid tablety

Dr. Heisler

Předčí bikarbonat při hyperaciditě, nadmutí atd.

**Gen. zást.: RUDOLF FRANK,
Praha, Smečky 9, Telefon 168-II**

Kovořlačitelství a klempířství firmy

ZUMER-MELICHAR-MRŇÁK,

Zal. 1888. PRAHA KARLÍN, Palackého tř. 71-73. Tel. 5014.

dodavatelé všech předních závodů a továren. Stálá zásoba svítilen, vyvíječů, zrcadel, skel, hořáků, čoček atd.

Opravy: svítilen, vyvíječů, chladičů všech soustav. -- Rozpočty zdarma a obratem.

Láhve na léky a speciality

jakož i jiné druhy lahví, kelímky na mastě, skleněné krabice a různé skleněné nádoby pro drogerie, lékárny atd. dodává fa

ANT. RÜCKL A SYNOVÉ, A. S.

Sklárny: Nová huť pod Nížborem, Skalice u Čes. Lípy, Včelnicka u Kamenice n. Lípou.

Sklad: Praha-Smíchov, Dvořákova 1273, Tel. 4695.